

commodis inservit; & ideo cultores vineæ videntes Dei filium illum hæredem, eum interficere cogitant, ne illius proventus, ac commoditates deperdant. Matth. 21.

24. Secunda quaestio pars inquit: Quare nunc Judæi à Christo D. Querunt signa de suâ potestate? Dixerat Christus: *Domus mea, domus orationis vocabitur, vos autem fecistis illam speluncam latronum.* Graviter Christus D. arguit, punit, quod in domo Patris sui sint latrones; ad quod videtur Joannes addere cap. 2. numer. 18. Responderunt ergo Judæi, & dixerunt: *Quod signum ostendis nobis, quia hæc facis?* In tantâ castigatione, ac reprehensione, signum tantum requirebant, per quod in eo manifestaretur Divinus Spiritus, ex quo tantâ auctoritate eos sic increparet; sed nullum aliud majus signum Divini Spiritus poterat esse in Jesu, quam quod tantâ efficaciâ latrones, impios, & facrilegos castigaret. D. Chryostom. homil. in cap. 2. Joan. ait: *Quod signum ostendis nobis, quia hæc facis? o summam dementiam, quoniam signum opus erat, cum malefacta corripere: & Dei domum tanta purgare ignominia: Zelus ille pro domus Dei honore, maximum sui virtutis signum, quod boni advertunt. Illud sanè manifestissimum Dei inhabitantis signum, quando impii latrones, ac facrilegi puniuntur, ac pro Dei gloria pugnatur.*

25. Bis Satanas Christum D. tentat in deserto, semel ut de lapidibus faciat panes: Secundò ut

de pinnaculo templi projiciat; testimoniis Saceræ Scripturæ, cum Christum D. rejicit, ac convincit. Tandem tertio *assumpsit enim diabolus, in montem excessum valde, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, & dixit ei: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me: tunc dixit Jesus: Vade satana: Matth. 4. numer. 10.* Valde mirum, quod in aliis tentationibus non cum multo rigore se habuit Christus cum diabolo; sed tantum locis Scripturæ devincit: At verò modò in promissione regnorum durè, ac acriter increpatum ab ire mandat, eumque probo Satana nomine castigat: cur modò in hac tentatione potius, quam in aliis tam asperè se habet Christus D. erga Diabolum? In hac tentatione diabolus tanquam impudicum latronem se gerebat, sibi usurpans omnia regna mundi, quæ Dei erant, & Deum Patrem à dominio suo intendebat spoliare: Inde Christus D. ostendit in se Spiritum Dei, ac se esse filium Dei patris manifestat, dum tam impudicum regnorum spoliatorum non est passus impunè abire, sed durè, & acriter mandat eum recedere, vindicans audaciam ob usurpationem Patris regnorum D. Chryostom. homil. 13. in Matth. ait: *Quia jam in Patrem ipsum nequisimus ille peccaverat, omnia quæ illius sunt, sua esse dicendo, seque eorum dominum sacrilegè profitendo, quasi cunctorum esset creator, tunc eum jam usque corripit: Vade inquit, Satana.*

Matth. 4.
Dei Spiritus
resplendet in
plectendis
iniquis.

D. Chryost.

CAPUT XII.

1. **E**T cœpit illis in parabolis loqui; Vineam pascinavit homo, & circumdedit sepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregrè profectus est. 2. Et misit ad agricolas in tempore servum, ut ab agricolis acciperet de fructu vineæ. 3. Qui apprehensum eum ceciderunt; & dimiserunt vacuum. 4. Et iterum misit ad illos alium servum, & illum in capite vulneraverunt, & contumeliis affecerunt. 5. Et rursum alium misit, & illum occiderunt; & plures alios quosdam cædentes, alios verò occidentes. 6. Adhuc ergo unum habens filium charissimum; & illum misit ad eos novissimum dicens, Quia reverebuntur filium meum. 7. Coloni autem dixerunt ad invicem, hic est hæres, venite occidamus eum; & nostra erit hæreditas. 8. Et apprehendentes eum, occiderunt, & ejecerunt extra vineam. 9. Quid ergo faciet Dominus vineæ? veniet & perdet colonos; & dabit vineam aliis. 10. Nec Scripturam hanc legistis, lapidem quem reprobaverunt ædificantes hic factus est in caput anguli. 11. A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris? 12. Et quærebant eum tenere, & timuerunt turbam; cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo, abierunt. 13. Et mittunt ad eum quosdam ex Phariseis & Herodianis, ut eum caperent in verbo. 14. Qui venientes dicunt ei: Magister, scimus; quia verax es, & non curas quemquam; nec enim vides in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces, licet dari tributum Cæsari, an non dabimus? 15. Qui sciens versutiam illorum, ait illis: Quid me tentatis: afferte mihi denarium ut videam. 16. At illi attulerunt ei. Et ait illis, cujus est imago hæc, & inscriptio? Dicunt ei, Cæsaris. 17. Respondens autem Jesus dixit illis, reddite igitur quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo. Et mirabantur super eo. 18. Et venerunt ad eum Sadducæi, qui dicunt resurrectionem non esse, & interrogabant eum dicentes, Magister. 19. Moyses nobis scripsit, ut si cujus frater mortuus fuerit, & dimiserit uxorem, & filios non reliquerit, accipiat frater ejus uxorem ipsius

&

& resuscitet semen fratri suo. 20. Septem ergo fratres erant, & primus accepit uxorem, & mortuus est non relicto semine. 21. Et secundus accepit eam, & mortuus est; & nec iste reliquit semen, & tertius similiter. 22. Et acceperunt eam similiter septem & non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est mulier. 23. In resurrectione ergo cum resurrexerint, cujus de his erit uxor. Septem enim habuerunt eam uxorem. 24. Et respondens Jesus, ait illis, nonne ideo erratis, non scientes scripturas, neque virtutem Dei. 25. Cum enim à mortuis resurrexerint neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut Angeli in cœlis. 26. De mortuis autem quod resurgant, non legistis in libro Moysi, super rubum quomodo dixerit illi deus, inquiens; Ego sum deus Abraham, & deus Isaac, & deus Jacob. 27. Non est deus mortuorum, sed vivorum. Vos ergo multum erratis. 28. Et accessit unus de Scribis, qui audierat illos conquirentes, & videns quoniam bene illis responderit, interrogavit eum, quod esset primum omnium mandatum. 29. Jesus autem respondit ei: quia primum omnium mandatum est. Audi Israel, Dominus deus tuus, deus unus est; 30. Et diliges Dominum deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum. 31. Secundum autem simile est illi; diliges proximum tuum tanquam teipsum. Majus horum aliud mandatum non est. 32. Et ait illi Scriba; Bene Magister in veritate dixisti, quia unus est deus; & non est alius præter eum. 33. Et ut diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex totâ animâ, & ex totâ fortitudine; & diligere proximum tanquam seipsum; majus est omnibus holocaustis, & sacrificiis. 34. Jesus autem videns quod sapienter respondisset dixit illi; non es longè à regno Dei, & nemo jam audebat eum interrogare. 35. Et respondens Jesus, dicebat, docens in templo. Quomodo dicunt Scribæ Christum filium esse David? 36. Ipse enim David dixit in Spiritu sancto. Dixit dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. 37. Ipse ergo David dicit eum Dominum; unde est filius ejus? & multa turba libenter eum audivit. 38. Et dicebat eis in doctrinâ suâ: Cavete à Scribis, qui volunt in stolis ambulare, & salvari in foro. 39. Et in primis cathedris sedere in synagogis, & primos discubitus in cœnis. 40. Qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixæ orationis: hi accipient prolixius judicium. 41. Et sedens Jesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba jactaret æs in gazophylacium, & multi divites jactabant multa. 42. Cum venisset autem vidua una pauper, misit duo minuta, quod est quadrans. 43. Et convocans discipulos suos, ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper, plus omnibus misit qui miserunt in gazophylacium. 44. Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miserunt, hæc verò de penuriâ suâ omnia quæ habuit, misit totum vultum suum.

ARGUMENTUM
cum Remissionibus.

Primò, Vers. 1. Christus proponit Scribis parabolam vinitorum, filium Hæti sui qui erat Dominus vineæ, occidentium, vineamque sibi usurpantium, Explic. t. 4. c. 43.

Secundò, Vers. 13. Interrogantibus Herodianis, an Judæis liceat tributum dare Cæsari, Respondet. *Reddite, quæ sunt Cæsaris Cæsari, quæ Dei Deo.* De quo dixit t. 4. c. 45.

Tertio, Vers. 18. Apertè ostendit Sadducæis, dari veram resurrectionem, eorumque interrogationi satisfacit; de quo vide supra Matth. 22. per

quinque quaestiones.

Quarò, Vers. 28. Docet maximum mandatum esse de diligendo Deo ex toto corde Explicavi tom. 4. c. 46.

Quinò, Vers. 35. Interrogat quomodo David Christum filium, suum vocat Dominum. Explicavi tom. 4. eodem cap. 6. à n. 48.

Sextò, Vers. 38. Docet fugiendum à vitis, ac moribus Scribarum; quod explicavi t. 4. c. 47. & supra Matth. 23. per multas quaestiones.

Septimò, Vers. 41. Docet viduam pauperulam, tantem temploduo minuta, plus cæteris attulisse; quod hic est explicandum.

Quæ omnia suis locis explicavi appositò Marsi Textu.

Vidua

Vidua paupercola.

QUÆSTIO I.

Quare Vidua paupercola offerens duo minuta plus omnibus obtulit?

1. It in presenti noster Evangelista n.41. quod cum Christus D. sederet contra Gazophylacium, quod erat communis arca in quam coniciebantur, & in qua custodiebantur oblata, & donaria ad templi usum, & ad alimentandos sacerdotes, ac ad pauperum elemosynas: gaza enim Persæ significat divitias; Philaci, Græcè, idem est, ac custodire, seu servare: eodemque nomine hanc communem arcam appellat Joannes 8. num.20. Hæc verba locutus est Jesus in Gazophylacio docens in templo. Ait inquam n.42. quod tunc, Cum venisset vidua una paupercola, misit duo minuta, quod est quadrans; & convocans (Jesus) discipulos suos, ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper, plus omnibus misit, qui miserant in gazophylacium: Omnes enim ex eo, quod abundabat illis miserunt: hæc vero de penuria sua, omnia, quæ habuit misit totum victum suum. Idem ferè scribit D. Lucas, cap.21. num.1. 2. ac. 3. Vidua paupercola, misit duo minuta, quod est quadrans. Beda, de quadrante Hebræo intelligit; qui quarta pars sici est. Cum ergo sicius denarios contineat quatuor, quarta pars sici unus est denarius. Verisimilius tamen D. Marcus de quadrante Latino loquitur; siquidem scripsit Romæ, ac Romanis suum Evangelium quod Latini essent, ac proinde ut explicaret duo minuta, quæ Vidua obtulit, addidit: Quod est quadrans: Latinum autem quadrans, est quarta pars assis parvi, idest, baioci: decem enim, asses puta decem baioci, faciunt denarium, idest, regalem Hispanicum. seu Julium Italianum: Ac proinde cum hæc bona vidua, dedit duo minuta, id est, quadrans: obtulit unum regalem Hispanicum. De hac vidua Christus D. in presenti ait: Plus omnibus misit: Quamvis enim ordinariè loquendo ac cæteris paribus, oblatio, ac elemosina melior, & major sit ex majori quantitate oblationis, ac elemosynæ, tamen ex circumstantia, ac per accidens: eum cætera non sint paria, minor oblatio, ac elemosyna ex majori affectu charitatis, religionis in Deum, ac pietatis, poterit esse gravior, ac magis meritoria coram Deo. Deinde etiam oblatio crescit ex difficultate dantis; proindeque non illa est major oblatio, quæ in se est majoris valoris, ac pretii, sed quæ majorem difficultatem importat respectu dantis, cum omnibus careat, proindeque vidua hæc dans quadrantem, plus omnibus dedit; quia totum quod habebat dedit, de cæteris sibi necessariis confisa in divina pietate: Deus autem non appendit donum, sed animum ac affectum dantis, D. Chrysof. homil. de misericordia, ait: Minimum vidua divitum opulentias vicit, & vota divitum, votum

vidua superavit. Divites ex multo modicum; & dua vero ex modico obtulit totum: Unde Dominus singulorum animos, & facultates ostendit, & viduam in opere pro factis laudavit. Et similiter D. Ambrosius lib.2. de officiis cap.30. Deus enim maximè ponderat animos, & non dona. Euthym. cap.4. in Marcum ait: Et si vidua pauper erat possessionibus, dives tamen animo ostenditur, ideo Salvator, qui non donum ponderat, sed voluntatem, plus omnibus misisse dicitur. Beda ait: Non substantiam offerentium, sed conscientiam pensat Deus, nec perpendit quantum in eius sacrificio, sed ex quanto proferatur: Hildebertus Epistola 61. ad Virgil. lacrat, ait: Pariter accipitur, si par est affectus offerentium; Deo enim non quid, sed qualiter offeras attendit. Et D. Thomas 2. q.32. artic.4. ad 3. Ait: Quod vidua plus dedit secundum proportionem, inde appenditur in ipsa major charitatis affectus, & ideo plus cæteris majus donavit. Maximè celebre est in scriptura odorem Deo esse gratissimum, qui ex mactata hostia ac exusta ascendit ad Deum. Genes 8. numer.21. cum Noë Deo obtulit hostias in sacrificio: Odoratus est Dominus odorem suavitatis: Quod latius explicat Moyses, num.15. num.3. & ait: Adolescentes odorem suavitatis Domino, sive de bonis, sive de ovis: Sed quisnara poterat esse odor ex vitula, seu ove exusta cum pellicula talis enim odor procul abigitur, & nares offendit. Unde ergo erat ibi suavissimus odor Deo: non ex victima cremata, sed ex animo offerenti. Considera quanta sit virtus voluntatis bene affectatæ, quandoquidem Deo miscet odorem ex nidore ambustæ pecudis. Abulens. ad citatum cap.15. numer. quæst 17 ait. De illa exhalat odor suavis Deo ex devotione offerentium: Voluntas est quam Deus spectat, & quæ sacram metitur hostiam; Hæc piè affecta voluntas hominum voluntatem Deo concinnat, quæ si desit nullum magnis in muneribus munus est. Unguentum peccatrix ad Christi pedes effudit, ex quo tora domus impleta est ex odore, capillisque expansis sacras plantas exterisit & lachrymis abluit, & osculis impressis adorat, quæ Christus D. in magno æstimat, ut planum omnibus est, sicque dixit ad Simonem Luc.7. numer.44. Vides hanc mulierem. Intravi in domum tuam, &c. Lachrymis rigavit pedes meos, capillis terxit, unguento unxit pedes meos, & tandem ait Christus D. num.47. Remittitur ei peccata multa, quoniam dilexit multum: Illius laudes Dominus celebrat, ejusque plenam peccatorum condonationem datam dicit, non ex præclarissimis obsequiis, ex nempe unguento effuso, pedibus ablutis, & extersis, & ex magna lachrymarum copia effusa, sed ex vehementi voluntatis, ac charitatis affectu: dilexit multum: illumque peculiariter Deus respicit, ac in multum appendit super omnia alia opera; indeque mulier à Christo laudatur, ut docet D. Paulinus Epist.4. ad Severum, & ait: Quæ non tam pretio munerum, quam obsequii placuit affectu. Inde maximè laudatur nostra vidua, quia, ut ait, Euthymius supra datus: Salvator, non donum ponderat, sed voluntatem: & D. Chrysof. Divites

D. Ambros. 5. Deum ponderat animos, & non dona. Euthym. Beda. Hildebert. D. Thom. Gen. 8. Num.15. An affectus odor Deo suavissimus. Abulens. 7. Magdalens magis placuit affectu, quam officio. 8. Euthym. D. Chrysof.

Astor. 5. In magnis angustiis animus, ac si nihil dedisset.

Divites ex multo modicum, vidua vero ex modico obtulit totum: Ananias, & Saphira maximè damnantur, quia licet ex agro vendito, partem quandam ad pedes Apostolorum posuissent; Astor. r. num.2. & fortè hæc erat major, & principalis portio, tamen aliquid sibi reservarant, ac retinuerant; & in tam magno dato suo, ita fuit eorum animus curtus, & angustus, ut noluerint, omnia dare; ita eorum donum displicuit. ut in prænam darentur. D. Hieronymus de scientia Divinæ legis: Remittamur non aliena appetiva pecunia damnavi, sed de sua timide erogata damnatos: Ecce in magnis angustiis animus damnatur, & minimis magnus animus laudatur, & approbatur.

QUÆSTIO II.

Quare vidua dans omnia, quæ habebat rectè egerit?

9. Cum vidua unum quadrantem misisset in Gazophylacium: Convocans 7 suos discipulos suos, ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus misit: Quibus verbis Christus D. mulieris virtutem maximè laudat, & extollit, ut planum est: notat D. Paulinus in Natal.6 S. Felici; sed si Christus hoc dixit ad laudem, & gloriam mulieris; cur non coram omnibus, sed tantum ad discipulos hæc loquitur: magis enim videtur spectare ad viduæ decorem, si tam gloriosa illius proclamatio, omnium conspectu evulgaretur, ac publicaretur, tamen convocatis Apostolis, cum eis habet Christus hunc sermonem: Vidua hæc pauper, plus omnibus misit: & meritò sanè quia solum benevoli, amici, ac bene affecti tua magnalia, earumque laudes præcipiunt, ac intelligunt, de quo alibi dixi. De hac vidua agens Christus D. in presentibus subdit sequenti n.44. Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miserunt: hæc vero de inopia sua, omnia, quæ habuit, misit totum victum suum. Syrus: Consecit omnem possessionem suam: Arabicus: Infectis cum inopia sua, omne, quod habebat. Ethiopicus: Oblavit totam sustentationem suam: Et D. Luc. c.21. n.4. de ea ait Christus D. Nam omnes hi ex abundantia sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex eo, quod deest illi, omnem victum suum, quem habuit, misit: Erasmus tam in Marcum, quam in Lucam vertit: Omnem substantiam suam misit. Ex quo insurgit difficultas: An hæc mulier rectè se gesserit, mittens omnia, quæ habebat, itaut nil aliud ei superesset in Gazophylacio, ad usum & obsequium templi, cum templum aliàs esset locuples, & magnæ elemosinæ ei impenderentur, ut unusquisque teneatur sibi providere in necessariis. Respondeo primò: quod mulier omnia sua quantum habebat, dedit: Oblit ex sua ingenti charitate, quæ volebat non solum omnia sua, sed etiam propriam vitam effundere, pro Deo. Titus Bostrensis in Luc.21 & ait. Ea magnanimitate, & devotione duos obolos, hoc est, omnia

Solus amicus. & benevolus tuas intelligit laudes. D. Paulin. 10. Text. Syrus. Arabicus. Ethiopic. Luc. 21. Erasmus. 11. Difficultas questionis. Tit. Bost.

qua habebat obtulit, ac si vitam propriam pro nobis duceret: Et maximè confisa in Divina Providentia, plus ei datura: jacta super Dominum curam suam, & ipse se enuriet. Psalm. 54. Psal. 34. num. 23. Secundò noster D. Cyrillus apud Catenam D. Thomæ, ait: Duos obolos offerebat, quos cum sudoribus ad diurnum victum acquirerat: Ac proinde indicat, quod vidua laborans manibus victum sibi comparabat, ac inde dedit totam suam substantiam, quam in presentibus habebat, quia sua industria, & arte operando lucrari poterat, quantum sibi ad victum esset necessarium; Non enim tentat Dominum, qui dat totum quando in promptu est humanum medium, ut valeat sibi comparare ad victum necessaria. D. Augustin. homil. 8. inter Quinquaginta, sic ait, loquens de hac vidua. Quia enim præbebat ei Dominus victum: jam ei duo nummi superflui restabant ad victum ejus diei: ideo misit illos in domum Dei, & emit sibi regnum cælorum. Unde videtur sentire, quod illi nummi erant ei superflui ad victum illius diei, etsi necessarii in diem proximum, illos poterat laborando comparare. Tertio: Ectius; quod illa oblatio, non erat opus, misericordiæ, sed actus religionis; & licet sit inordinatum, quod pauper det elemosynam diviti; maxime tamen ordinatum est quod det Deo ad obsequium, & usum templi ejus (licet illud templum sit locuples, & magnos habeat proventus nam tale munus oblatum ab homine exigua fortunæ, offertur Deo in agnitionem, & recognitionem suæ supremæ majestatis, sicut non est inordinatum, ut quis è v. lgo Regi munus offerat, quo ei suam protestat subjectionem. Quarto noster D. Cyrillus apud Catenam in Lucam, ait: Quæ soluit, vidua quotidie per aliena piscit suffragia Deo donat ostendens ei suam pauperem tamen fructiferam: Adeo pauperima egestas fructifera est, ut ex illo, quod de sua paupertate offert magnum fructum, magnumque cumulum comparet, ac acquirat: Mandavit Deus Deuter. 24. num. 19. Quando messueris segetem in agro tuo, & oblitus manuum pulum reliqueris: non revertaris ut tollas illum: sed advenam, & pupillum, & viduam auferre patieris: sed si Dominus segetis fuerit, & necessitate laborans, quomodo relinquat suos manipulos, & non colliget sublevamen suarum necessitatum? Relinquat tamen pro miseris, advenis, ac pupillis. Ecce quàm fructifera paupertas, quia etsi pauper, si tamen relinquat manipulos, pro miseris alendis, recipiet pleonas, & amplas sege es. Josephus lib.4. cap.8. ait: Merentes, & de messe colligentes ne spicilegium faciant; & de manipulis nonnihil egenis relinquunt. Non enim tantum ex negligentiori collectione decidit, quantum accedit è pauperum gratia. Deus etiam ad nutriendos fructus terram, alacriorem faciet, si nos quisquam tantum suis commodis provideat, sed inopum quoque rationem habeat. Quamvis urgens & magna sit paupertas quod miseris datur, non minuitur, sed in magnos proventus dilatatur. Cum Abrahamus federet ad ostium tabernaculi sui, ac elevarat oculos: Apparuerunt ei tres viri stantes prope eum, quos cum vidisset

Mulier confisa in Deum. Manibus laborans sibi promittebat necessaria. D. August. D. August. 13. D. Cyril. Dabat, vidua in recognitionem sui. 14. Ectius. 15. D. Cyril. Valde frugifera paupertas: ann pro Deo dat. Josephus: 16.